

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14

ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. ΠΕΛ II, 14/1970.

^{A/}
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Συνίσταται 1968 - Μάρτιος 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις).. ΚΟΝΙΔΙΤΣΑ.....
(παλαιότερον ὄνομα : .....), Ἐπαρχίας ΜΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ
Νομοῦ ΛΑΚΟΝΙΑΣ.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος ΠΑΤΣΙΝΒΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ..... ἐπάγγελμα ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Τ. Ἑλλάδας - Λαμίας,
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... Ξεῖνα (4)
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Παναγιώτης Θεωριτῆς...
τοῦ Δημηθίου.....
ἡλικία... 65... γ. γραμματικὰ γνώσεις ἀπόφοιτος 7ης
σχολῆς..... τόπος καταγωγῆς Κονιδίτσα
Σπάρτης...
β) Διάφορα ἀλλοιωτικὰ τοῦ χωρίου

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Δέν ἐγένετο διάκρισις ἀλλὰ τὰ
κτῆματα πού ἐσπέρνοντο τὴ μιά χρονὴ ἔμειον τὴν ἑτέραν
γὰρ διὰ βόδια.
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; .....
.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
εἰς τοὺς χωρικοὺς.....
.....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Ναι.....
.....

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; .....

Ἀσχολοῦνται με' ἀμφοτέρας.....

2) Οἱ τεχνίται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *Ναι*.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ με' ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *Ὑπάρχον*

ὅσα πάντα κτήματα.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισα-κατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν πουργὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; *Ἐχρη-*

σιμοποιοῦντο ἐργάται προερχόμενοι ἐκ τῆς χωρὸς ἄνδρες ἢ γυναικες ὅτινες πρεσβεύοντο με' ἡγεμονίαν εἰς εἶδος

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *Ὑπάρχοντες ἐχρησιμοποιοῦντο δοῦλοι*.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τρόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Μερικοὶ τῆς ἐποχῆς τῆς γαλίας ἐπὶ γαλίας ἐπὶ τῆς χώρας Μεσσηνίας*

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνίται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπρογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμπόροι) κλπ. ; *Πολλοὶ ἄλλοι ἐχρησίζονται με' γυλινὰ ὡς χυμολογοὶ*.....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖδος μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθαυριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;...

Με ἐπιχορμαίνοντες τὴν γῆν (πράξεις αἱμῶν, ὅπως ἐῖπεν)

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; .. Από το 1915 ..

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .. Από το 1925 ..

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονότερο, δίτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Πρὶος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; .. Μετὰ τὴν ἐκδόσιν τοῦ βιβλίου ..

Γενικὴν ἀποχρηστικὴν γέννησιν διὰ τὸν λαόν. Τὸ πρῶτον σιδηροῦν ἄροτρον ἐπομνηστεύοντο ἀπὸ τεχνῶν. Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον μετὰ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. Χερσὶν 4. ἔλκ. 7. γαίτης 10. λαμπαρῖα
2. Ἀντροπὸν 15. ἐπασθ 8. γαίτης
3. φτερά 6. σταβὰν 9. ἑπανωστιακὸν

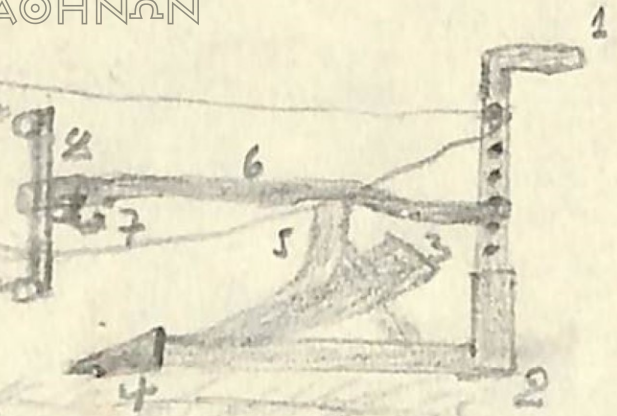
- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) .. Από το 1960 ..
3) Μηχανὴ θερισμοῦ .. Από το 1969 ..

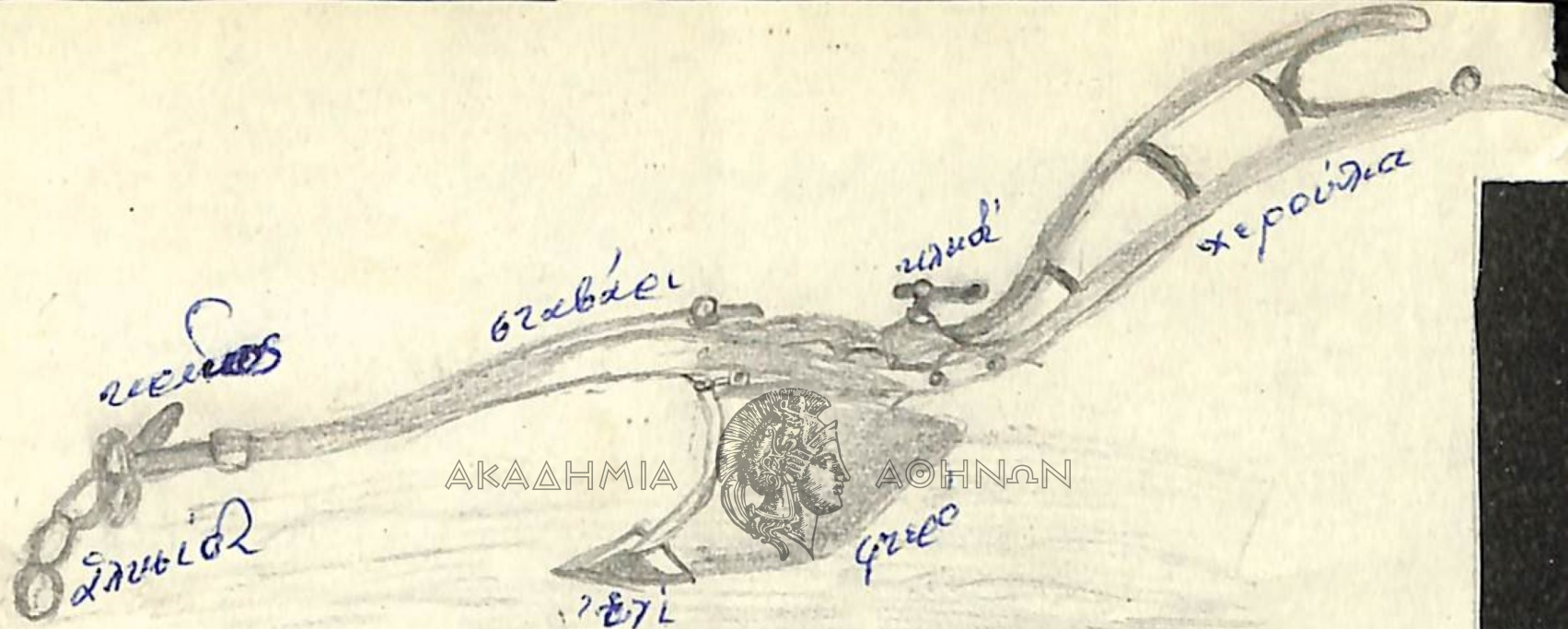
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

342101 610000000

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

αὐτοῦ

αὐτοῦ

αὐτοῦ Μονόγερο

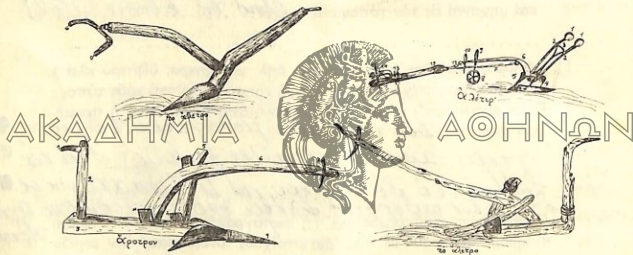

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *ὅπως ἔχει εἰσέλθει χρησιμ.*

5) Μηχανή ἄλωνισμοῦ *Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1959*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *ὁ... Λοῦις... ἀ. χειρ. ο. σ.*

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>Χερσούλι</i>	.....6. <i>μαβελρονίδια</i>	11. ....
2. <i>ἀλετροπάδα</i>	.....7. <i>μουροῦρα</i>	12. ....
3. <i>φτέρὰ</i>	.....8. <i>σταβάρι</i>	13. ....
4. <i>ἐνι</i>	.....9. <i>μακιδί</i>	14. ....
5. <i>σπάθι</i>	.....10.	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὧλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

.....Ναί...Ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ τύπος τῆς
.....κατωτέρω τοποθετημένου καὶ ἐκείνης ἐνδὺ
.....ἔχω ἀκριβὲς τὸ ἴδιον σχῆμα.....

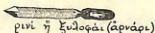
- 5) Προῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; Ἐλαφρῶς κυρτός
ξύλου συνήθως ἐκ πλατάνου ἢ μαυρίτσας

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

.....ἐκ ξύλου.....
.....
.....

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....
.....ἐκ σκεπάρνι-πριόνι-ἀρίδι-ξύλογαί-
.....εμιλλα.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἀλέτρι ξύλινο.

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται); βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Βόες - ἱπποὶ, ὄνοι, ἡμίονοι*

β) Ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν; *καὶ δύο... καὶ... ἓν...*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός;

*Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ βόες ἢ ἄλλο ἀπαραίτη-
τος ὁ ζυγός τοῦ οχήματος (2)*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύ-
λια κλπ.). *Απὸ ζεύλας 1925 τὸ ὄργωμα*

αὐτὸ χωρὶς γινῆσαι πρὸς μὲ ἀλλὰ καὶ ὄντος

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας. *Απὸ ζεύλας εἶδος τοῦ οχήματος ὡς ἀπὸ*

ζεύλας τῶν 2

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλοῦρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). *Γουρτ*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; *Μετὰ τὸ 1935*

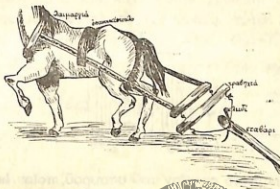
ἀλλὰ ὑπο ἐλαχίστων χειρῶν

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζεῖμιον) εἰς τὸ ἄροτρον; *Ἐξοπλισμοὶ*

*πρῶτον γλαμαρχία, ὑπεροχὴ τὸ ἐπαροχάριον
τὰ παλάτια, ὁ ζυγός εἶπε εἰς βοσκὰς τὸ ἀλλο*

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον. *Η. ἰδία με τῆς τοῦ*

αἰατισμένου ἐκεῖνου.

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποίος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλως); 2) γυναῖκα; 3) ὑπέρτερος. Σημειώσατε ποίαν
ἢ συνήθειαν εἰς τὸν τόπον σας *ἡ ἀνδρᾶς ἐστὶν ὁμοῦς οἷος*

*δι' οὗτο ὅποτε λόγον δὲ ἡδ. εἰσὶν οὐκ ἀπὸ τῆς ἐργα-
σίας τοῦ ὄργωματος ὄργωνε ἡ γυναῖκα. Τὸ ἴδιον γίνεται
ἐν σήμερον*

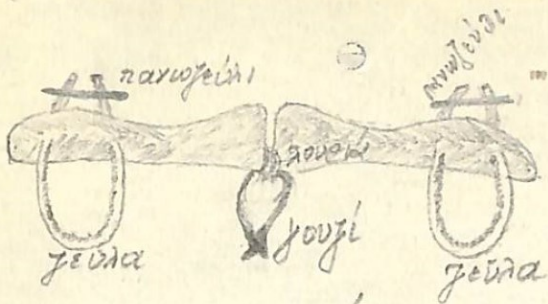
β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον, ἄροτρον. (Παραθέσατε,
εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) *ἡ παλαιότερον ἐπὶ τοῦ ἴδιου ὄγος*

*καὶ τοῦ ὄργωματος τῶν γυναικῶν ἐκ εὐτεχίας τὰ εὐκαθούρια
ἔργα. Τὸ ἴδιον ὅμως ἐτερείονετο μετὰ παλαιότερα.*

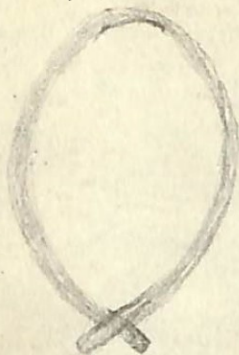
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηρεῖον ἄροτρον. *τοῦ μετὰ τὸν ἄροτρον
καὶ τοῦ ἴδιον τρόπον.*

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ
ὄργωμα· μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

*Μετὰ σχοινία ἀπὸ τὰ κέρατα τῶν βοῶν
ἢ τῶν καπιωρῶν τῶν ἀλόγων ἐπὶ τὸ χερούρι τῶν ἀλεξιδ.*

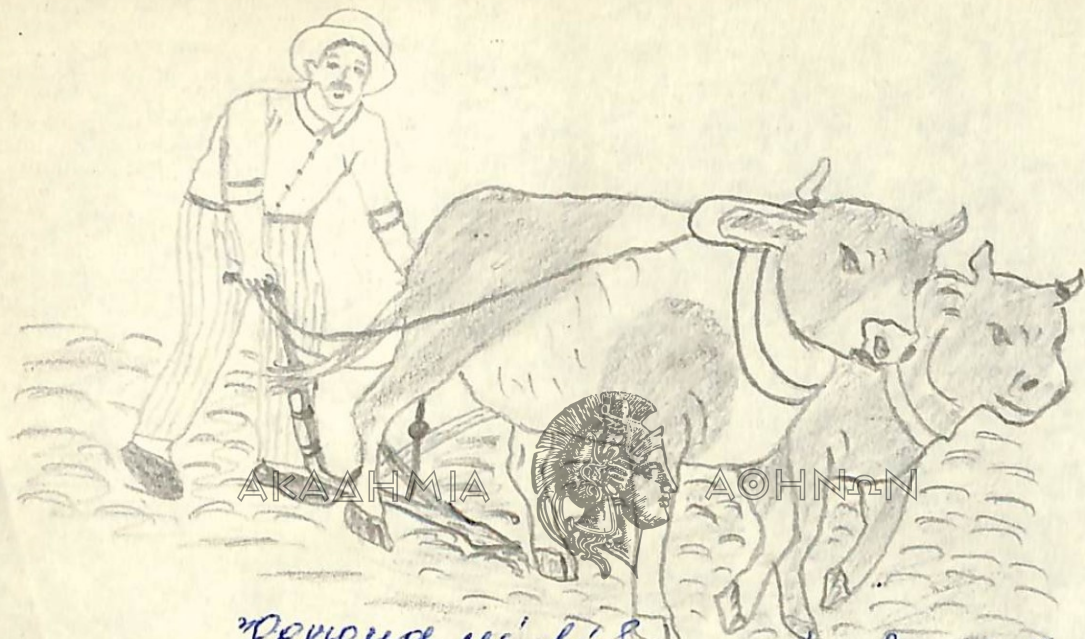

ζυγός

ζουζι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

αργιωμα με' βοδια και αυτροις εροζον

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πῶς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὥς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Παλαιότεροι και σήμερα να βλέπουν γραμ
μας ως το παλιό βερίο σχεδιάγραμμα. (2)

Εἰς ποῖα ὄργωματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. *Ὁ... τρέφοι... καὶ... χρησιμοποιεῖται... καὶ χρησιμοποιεῖται ἐν ὅλῃ τῇ βοτάνῃ.*

γ) Ἀροτριάσεις (ὄργωματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὄργωματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὄργωματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Διὰ τὰ σίτοι, τὰ κριθάρια, τὴν βρώμη καὶ τὸν βίχον γίνεται ἐν ὄργῳ διὰ τῶν ἀραβοσίτων, τῶν κριθάρων - διβόλιμα - σπορά.*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ὅτι καὶ διὰ τὴν σπορὰν τοῦ ἀραβοσίτου.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαστον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαισιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Ἐποχρειατικὰ ἐν ἑλῶσι καὶ περιεβότῃ.

- 4) Πόσα ὄργωματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Ἀραβοσίτου πρὸς πᾶν. Κατὰ φθινόπωρον καὶ ἄνοιξιν.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; *Ὁ σποροβά- γεοστός.*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἄλλει²
ψοειδῇ σιδηρᾷν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Με... εὖ... συλλεγόμενα*

*ἡ δὲ ράβδος... σπῆμα... γὰρ κεφαλὴν τὸ
ὁποῖον ἐποθεύετο εἰς τὸ ἄκρον ἐπιμή-
κου... ράβδου ἐπίσης ἢ δυνάμει εἰς... καὶ
ἀλλῇ μορφοῦ παρὰ σχεδίασμα.*

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργανον ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (εὐθυνη-
σμα, διβόλισμα); *καὶ... παλαιότερον μετὰ δυνάμει*

*σήμερον... μετὰ... τὴν σ. βάρος... ἢ καὶ μετὰ
δυνάμει ἀνέστη*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα,
τσάπιδ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων
περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχε-
διάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχε-
διάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπιδ κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρήσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) *Χρησι-
μοποιῶνται ἀρέματα, ἢ τεσσάρων ἢ ὀκτώ
(δισκεῖ) καὶ δὲ κεραμοὺς ἐπίσης διὰ τὰ
κεμπεντικά πρὸς ἐκπέδιλιν τοῦ ἀγροῦ ἐχρησι-
μοποιεῖτο παλαιότερον καὶ ὡς τὸ γραβαλόν (ἔως
ἡμερᾶς)*

61. 2

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

*Ἡ γυναῖκα του καὶ τὰ μεγάλα παιδιὰ του.
Πολλοὶς δὲ καὶ οἱ σπυγεῖς.*

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
εἶδους. *Ἐν ποταμῶν χωράφιοις τὸ καίτερον*

*ἐκτελεστο ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνοιξίως
ἐκτελεστο καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ χωράφιοις.*

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. *Ἐν καλὰ χωράφιοις*

*πρὸ τῆς προηγούμενης τροφῆς ἡσυχάζοντα
μεῖναι.*

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς)
καὶ ἄλλως. *Πρὸ τοῦ 1920 ἐφυτεύοντο μετὰ βοῦντες*

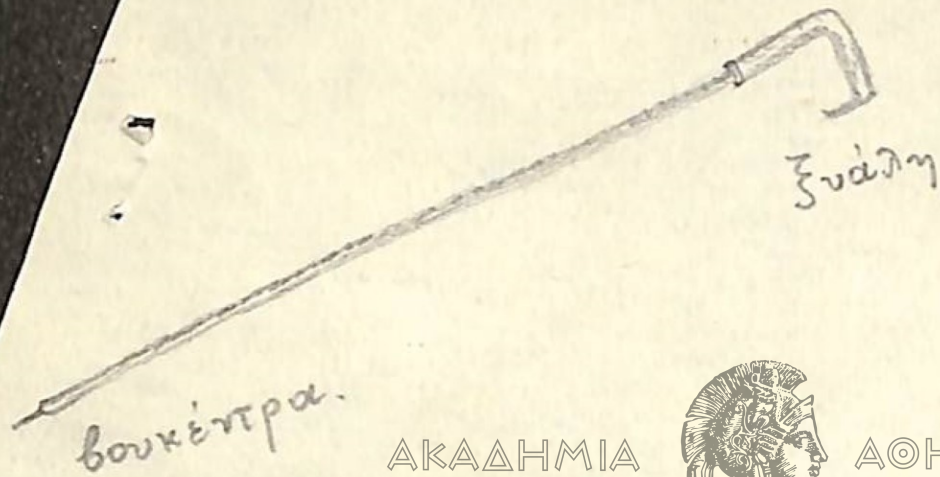
(μαυροὶ ἰλκοὶ) ἀργότερον εἰς αὐλάκια.

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ξυάλη

ξυάλη

τσάρα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

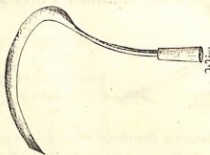
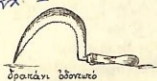
ΑΘΗΝΩΝ

Ξυράρι

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) *Μέτα δρεπάνια έχουντα τὴν μορφήν τοῦ ὀδοντωτοῦ δρεπανιῶ τοῦ σχήματος 1* .....

Σχ. 1

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφορῶν ειδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. *Ο. Περι-*

σμος. ἐξαιμολογῶν. νὰ γράψετε μετὰ δρεπάνια τοῦ ὀδοντωτοῦ σχήματος 1

ΑΚΑΔΗΜΙΑ.....ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) *Προ τοῦ 1930 μετὰ δρεπάνια ἢ τὰ χέρια, μετὰ το 1930 μετὰ τις κόσες.*

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ (Σχεδιάσατε αὐτήν)..... *Ο. ὀδοντωτὴν λεπίδα... ἐπὶ κόψην τὰ δρεπάνια... Σχ. 1* .....

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; *Ἐν... ἐπὶ τοῦ... ἔχοντος τὴν μορφήν τοῦ σχήματος 1. Ο. σιδηροῦς σκελετὸς ἐλέγετο λεπίς*

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *ἤχοσαν γὰρ τοῦ ἐμπορίου.*

- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *παλαιότεροι καὶ τώρα τὰ ρεβίδια καὶ τὰ εἶδη τῶν ὀσπρίων καὶ τοῦ ὄβελου ἐκρίζοντο ἀφαιρούμενοι διὰ τῶν χερῶν.*

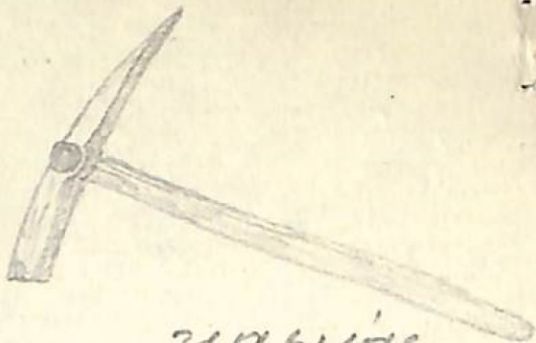
β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *ἐν ὕψει 20 π. καὶ 30 ἐν ἀνάλογον μετὰ τοῦ ὕψους τῶν σπυρίων καὶ τῶν ὀσπρίων πρὸς τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους.*
- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μετὰ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *λεῖπον ἐκ τῶν ἀπομεινάντων.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι, οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *οἱ ἴδιοι οὐδὲν ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τίς χεριές.*

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς). *Καθὲν χερίαν τοποθετεῖται χωριστὰ καὶ ὅπου μετὰ τὴν ἑξῆς χερίαν ἐφτιαχτοὺν τὰ χερόβολα καὶ πολλὰ χερόβολα ἐφτιαχτοὺν τὴν ἑξῆς καὶ πολλὰ ἀγκυριές ἐφτιαχτοὺν τὰ δαμάτια.*

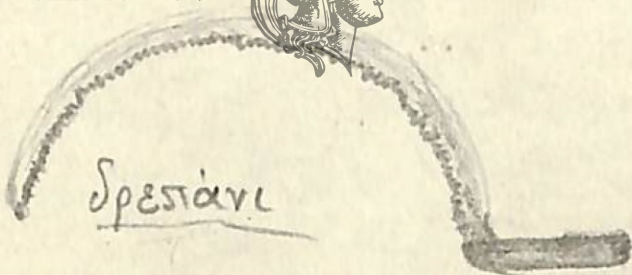

μαβρίας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σπεσάρι

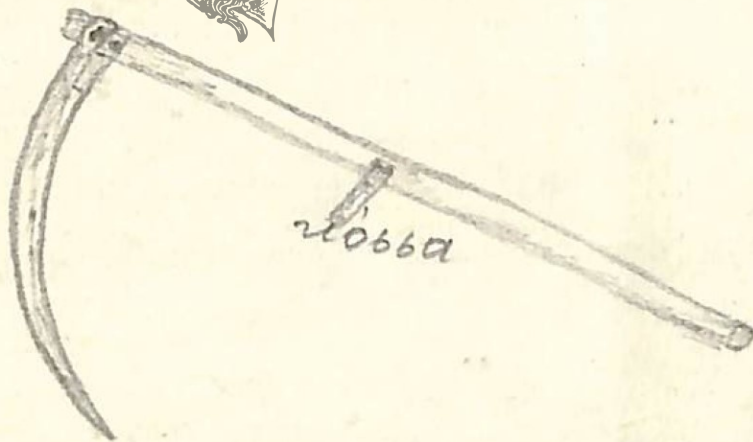

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. *χ. κερράβουλα*.....

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν ; ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; *οἱ κοκκίμεις, οἱ
ριζοὶ παλαιότεροι καὶ οἱ αὐτοὶ ἐδεον
τὰς κοκκίμεις, οἱ αὐτοὶ ἐδεον
οἱ αὐτοὶ ἐδεον τὰς κοκκίμεις, οἱ αὐτοὶ ἐδεον*

2) Πὼς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομισθίον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς) ; Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή, εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ονοματολογίαν) *ἐν τῇ πόλει μετὰ τὸ μερο-
μισθίον. ἔκ. τῶν πολεμικῶν ἐ. οὐκ ἀνέ-
χεται πλεονέκτημα.*

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ ἀισθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *ἐκ. τὸ χωριὸν
πρὸς τὴν 1935. ἐπὶ τῇ ἐργασίᾳ οἱ ἀνδρες
τὰ μέλη. ἀλλοιοὶ καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τῆς
ἐργασίας μέλη. τῆς ἀνδρῶν τῶν ἀνδρῶν
γιατὰ μὲν ἐπὶ τὸν θερισμὸν τὸν*

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.
- Τοιοῦτοι εἶναι οἱ τρόποι
 τοῦ δένοντος μετ' ἐντεμενίου βέργας
 μοιρίαι καὶ ἀποτελοῦσαι τὰ δεματία
 τῆς ἐργασίας αὐτῆς ἑκατοντὰ ὁδ' ἀκρόες
 Πολλὰς φορές ὅταν ἡ βέργα δέν' ἤρκοιτο
 τοῦ βέργας ἡλικιῇ ἐχρησιμοποιοῦσαν ἑκα-
 τὸντο 4-5 μέτρον πρὸς κατέληκτον βέργαν
 διχάλα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πώς ἐτοποθετοῦντο ;
- κεντρώνοντο 5-6 μοίρῃ εἰς ὠρι-
 σμένα μέρη τῆς χωράφης. Μετὰ
 τοῦτο 19... ὁ δὲ κάταυσι τῆς χωράφης διά με-
 γαλότεραν ἐβκόλιαν ἐχηματίζοντο μέγα-
 λες χεριές μὲ ἀγκαλιά τῆς ὁποίας δένοντο
 μετὰ δεματία ἀπὸ μεγάλους στάχους ὡς γυαλινὰ
 ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων. τὰ δεματία.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Ἀπὸ τοῦ 1915

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Βεμάτια σπαριού

φωτογραφίας) ἔδειξε... ὁ βασις... ἐν... ἐκ...
 ἐν... ἐκ... με'... με'...
 χυλο... μετὰ τὸ 4950...
 ἀντι... με'...
 χορτο... ὁ βασις...
 Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. *Συνε-
 κεντρώνοντο εἰς τὸ αὐλὸν πρὸς τὰ
 μετέφερον με' τὰ... καὶ ἐγίνακτο
 τὸ αὐλόν.*

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἄλωνισμόν δεματία. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; *Ὑπάρχει...
 ἐπὶ... εἰς...
 ἐπὶ... χωρὶς.*

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνάκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν ἄλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι; *Ὑπῆρχεν...
 ἐπὶ... ἀπὸ τὰ ἄχυρα
 ἐγένετο εἰς αὐλόν.*

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν/τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποῖαν θέσιν; *Ὑπῆρχεν...
 εἰς... χωρὶς.*

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *ἔα ἀλλοτε
πρὸ συγγενεῶν δηλ. πολλῶν οἰκογενεῶν.
Ἀλλοτε παῖσιν αὐτοῦ δὲ συγγενέσιν
γονιμότερα ἔα γεννηματα.*
- 6) Ἀπὸ ποτε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; *ἔα ἀλλοτε-
σιν ἡλικίᾳ ἀπὸ ἑαυτῶν βρεχάσθαι καὶ
διακονεῖν καὶ ὁλοῦς τοῦ μήν.*
- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς τῶν) π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

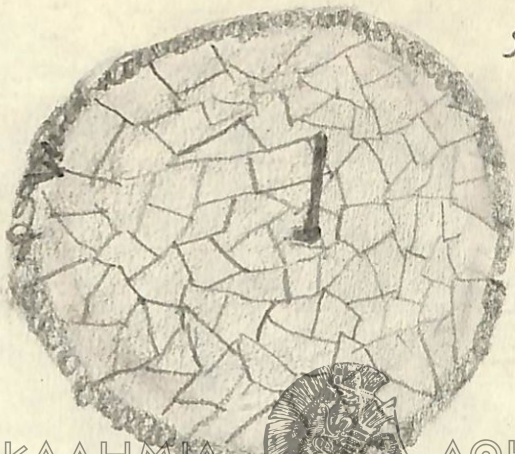
(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) *ἔα πετράλωνο χωματάλωνο
καὶ πετράλωνο κατασκευασμένους μὲ μεγάλες
πέδινας πλάκες.*

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). *ἔα χωματάλωνο ἐπεκτεταθέντο
πρὸ τῆς χρήσεως μὲ κοπρὰ ἀπὸ βοῶν
οὐκ ἀκαθάρτη μὲ ἄχυν. Ἀκαθάρτη
ρίγελος ἀπὸ ἑαυτῶν.*

- 9) Ὅς ἂν ᾖ ἡ προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *ἔα ἐνάρξις τοῦ
ἀλωνισμοῦ ἡλικίᾳ πρὸν τοῖς ὅταν
ἀρχεῖ καλά καὶ ὁλοῦς.*

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλώ-

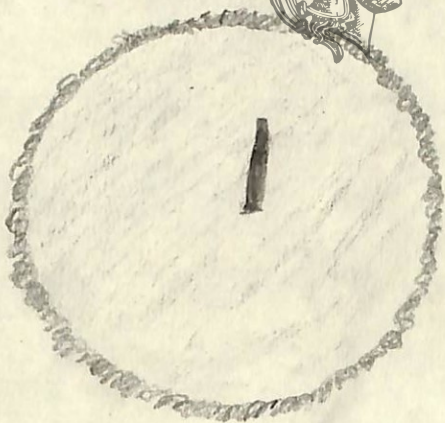
πετραίνον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

χαμαίνον

κατ' ελαχίστην. Εὰν δευτέρως και βεβρωτέρως τὰ
φυσικά, ἐλπομένοντο γινώσκοντες τὸν
χρόνον, καὶ τὰ ὅσα προσ τὴν αὐτὴν καὶ κατὰ
τὴν ἐλπίσιν καὶ ἐκπλέοντο πλαγίως
ἀπὸ τοῦ εὐχερέως.

- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περισφομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

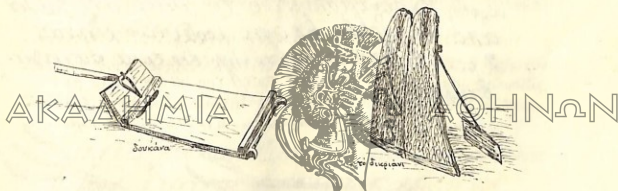
πια. ἐγχετο με' ἱππορ. ἡ δαμοτ' ἐκείνη
ἱππον ἐκποδίζει. ἡ δαμοτ' ἐκείνη

χρησιζόντων από της αλυσίδας και ήσαν μοχλόμε-
νες στα γραμμάτια, επόριον βίον, ζώον έχοντι οι οληταί
αλλαγή, ήτοι έτα συνίσχοντες, κλειδί προφειδέντο, από το
έχοντι της ηλιας μέτρον βίον βίον έτα (τα σημειώματα).

- 20 —

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα) *Ὁ εἶδος ἀγιοτέρων
οἱ δεικτεῖς ἐλαιοειδὸς τοῦ γένους ἐπὶ λαμρῶ τῶν ἀλφειῶν καὶ τῶν
οὐκ ἐξοικιστῶν οὐδὲ δεικτεῖς μετὰ τὸν ἀντικείμενον (οὐκ οὐκ πού ἦτο
δεξιότροπος ἐπὶ ἐκτενέρας) διὰ τῆς κλειδίσας καὶ τὰ ἀλφειὰ περι-
γέρουτο γένους τῆς ἀλφειῶν ἐκ καταπατῆρας τῆς ἐκτενέρας.*

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
ἐν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρώμενων σταχύων
διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι,
βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθήσεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρια-
κὰ. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνι-
στικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
ρεβίθια κ.ἄ.) Ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγανομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; *Τὴν ἐχορηγοῦσιν
ἐκ ἐλεῶκαριος τοιοῦτος εἶδος ἀλφειῶν
...μ.ε.β.γ.*

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίγεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθίων κλπ.). *καὶ ἐπὶ αὐτῶν μὲν
στῆναι αὐτὴν.....*

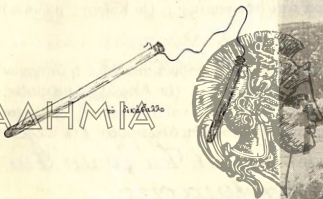

Κοπάνος στρογγυλός

Ξύλο κομμένο διὰ τὸ κοπάνημα
μικρῶν κερῶν δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; *ὑπὸ τῶν προσώπων τῶν οἰκ.
γενεῶν, βοηθητικῶν αἰσὶν ἀπὸ τῶν
στρωμάτων, ἔχοντες ποιοῦντες
ἐπ' ἀμοιβῇ.....*

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) *ἔξοποδισμὸν ἐπὶ τῷ ἔδαφον καὶ ἐμποτισμὸν ἐκ-ἐν χειρὶ βοῦν. λείωμα. τὸ κοπάνισμα ἐλέγετο βλαμπεύμα, ἀπεβλεπε δὲ μοῖσι εἰς τὸ ἀχαιόμεν. τὸ δὲ κοπάνον.*

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;

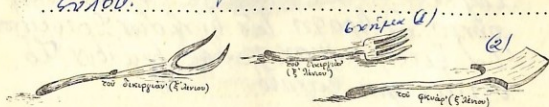
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; *Δὲν. ὑπῆρχε. . . τριαῦτον. εἰς μέρον.*

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.

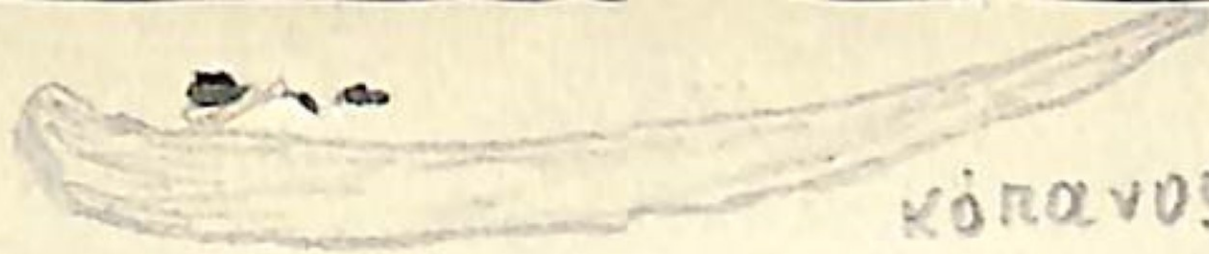
Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός, κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) *Κατὰ τὸ ἔξοποδισμὸν ἐπὶ τῷ ἔδαφον καὶ ἐμποτισμὸν ἐκ-ἐν χειρὶ βοῦν. λείωμα. τὸ κοπάνισμα ἐλέγετο βλαμπεύμα, ἀπεβλεπε δὲ μοῖσι εἰς τὸ ἀχαιόμεν. τὸ δὲ κοπάνον.*

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. *Λέγονται δειριαχία. Με. τὰ δειριαχία καὶ τὸ καποζέρι (π. 1). καὶ μεν τὰ φενάκια ἐν ἐλλόν (π. 2). ἔτι καὶ τὰ δειριαχία μεν τὰ δειριαχία ἐν ἐλλόν.*

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

κόπανος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κόπανος

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.

ἐκ κνήμα βρογχυλὸς πύλακες δεξιὰ
ἐπίμηνκες δεξ. ἐπὶ δεξιᾷ ἐθιμος ἢ καρ-
φισκεται Αἰπόλῃ εἰς τὸν σωρόν.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτύρι, θρινάκι ; Ἰχθυογραφήσατε τοῦτο. Με. Λα. δεκρῖα
ἐκ. Λα. καλιότεριον 1 καὶ 2.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνέμιζει) ; ἄνδρας, γυναῖκα ; εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοῦς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

ἔλκοντο κόμματα. Λαῖα ἐχρησιμοποιοῦν
σὺν τοῖς ποδῶν. Λαῖα ἐχρησιμοποιοῦν
Λα. ἐξορκιστὴν καὶ ἢ ἐχρησιμοποιοῦν
σιταρι γὰρ καρπὸν.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύσις τῶν ζώων διὰ τὸ δευτέρον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο ; πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολόνεμα): διὰ πρῶτα δημητριακά συν-
 ηθίζεται τούτο *δὲν ἐγίχετο δὲν ἀλλοτινῶς*.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; *ἐὰν*
μὲν γὰρ τὸ χέκτημα, τοῦτο εἴη το δριμόν
ἔλα τὸ ἀχὺρα μεγάλου κοσκίνου ὡς τὰ
σημῶνα κοσκίνου. ἢ ἡ κοσκίνα πρὸ τοῦ δριμόνου
ἔστω καλὸν τὸ ἐπὶ τῷ κοσκίνῳ παρὰ τὸν
 Γίνεται τούτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

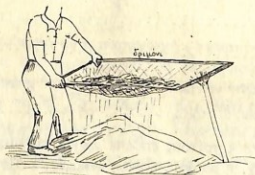
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινον παλαιοῦ δριμόνου

κόστροι ἢ ἀφύλλοι

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν: π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δριμόνι, δριμόνι, δριμόνι, δριμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερώς τούς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογράφησατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Κατὰ τὸ πλῆθος
δὲ χυτὰρες μὲ τις ἀλυσσοκουπὲς ἀπεκόρυον
τὰ κόκκα καὶ τὰ χυτὰ ἄχυρα. Τὸ ἔργον
αὐτοῦ ἐκτελοῦτο μὲ τὸ δρεμεῖον.
Τὸ δρεμεῖον ἐκτελοῦτο ὑπὸ τοῦ ἀνδρός.

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ ληνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσπύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.

Ὁ σωρὸς ἐτοιμασθῇ ὡς
πρὸς περιόρεται μὲ τὸ φτυάρι. Κατασκευάζονται
ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυροὶ μὲ τὸ φτυάρι μὲ σιμ-
ανιδικὰς τις οὐκ πλείους τοῦ ἡμίσεος τοῦ
σωροῦ δηλ. 6ης κορυφῇ τοῦ σωροῦ ἐμπηγ-
νύεται τὸ φτυάρι.

- 8) Ἀλλὰ ἐθίμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. Δὲν ἀπὸρροῦ ἀλλὰ ἐκτελεῖται...

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλου πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Πρὶα ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχείον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α. Γεωργίου
Από μαλακία

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *Τὸ ἄκυρον ἐκλεγέρετο εἰς*

εἰδικὴν ἀποθήκην τοῦ πλεονόκτου ἐλέγχετο
ὡς τοιαύτη ἀποθήκη ἐκχεομένη κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν
ἡμερῶν ἔχον ὅροι ἔχον δεκάετες ἀποθήκες
ἀκέραιες πρὸς ἀποθήκην τινὲς αὐτῶν

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τῶν καλυτέρων στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Μετὰ τὸ ἀλώνισμα.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ. ✓

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Μόρον ἐπὶ πρωτομαχία.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Τὸ βράδυ
ὅλας ἡμέρας καὶ νυκτὶς εἰς τὴν πλα-
τεῖαν τῆς χωρὸς.

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λογι-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Εκλείτο τὸ πῦρ καὶ καὶ ἀνιστέρει

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ